

SOCIOLOGIA DE L'EMPRESA

-Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

-Curs: 2009-2010

-Segon semestre

-Codi: 21080 (6 crèdits)

-Professor: Andreu Lope

.....

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura vol fer conèixer les línies d'actuació que segueixen avui les empreses, tant en la seva vessant productiva com en els mecanismes d'organització del treball i de gestió de la mà d'obra. Pretén, també, vincular aquesta actuació amb les perspectives teòriques sobre organització que, a l'empresa, donen sentit a les esmentades actuacions. Amb això, es vol cobrir l'objectiu de conèixer els fonaments teòrics que sustenten l'anàlisi dels canvis al món de l'empresa i del treball i, especialment, presentar dades i experiències per contrastar aquestes anàlisis amb la realitat de les activitats i de les estratègies de les empreses.

AVALUACIÓ

Durant el curs es realitzarà un treball pràctic (en grup), sobre l'àmbit de l'empresa que tindrà una incidència del 50% sobre la nota final. L'altra 50% d'aquesta nota derivarà de l'avaluació contínua realitzada a partir de la participació a les classes (amb exposició i discussió de texts) i a l'espai docent destinat a les pràctiques. Les persones que no optin per l'avaluació seran avaluades -en aquest 50% de la nota- a partir d'un examen escrit

BIBLIOGRAFIA

En el programa s'hi detalla bibliografia per cada tema. S'entregarà un dossier de lectures en forma de fotocopies pels diversos temes. Com a text orientatiu del conjunt del programa es recomana: -Lope, A., Gibert, F. y Ortiz, D. (2002): Atajar la precariedad laboral. La concertación local, ¿un marco para abordar las nuevas formas de empleo?, Barcelona, Icaria (Cap I, págs.11-103)

P R O G R A M A

TEMA I. L'ANÀLISI SOCIOLÒGIC DE L'EMPRESA.

- Origen, evolució i objecte de la Sociologia Industrial. La Sociologia de l'Empresa.
- L'empresa com a organització i institució social.
- L'empresa com a sistema obert. Principals elements de l'entorn i incidència sobre l'empresa.
- L'anàlisi de les relacions socials en l'empresa: consens i conflicte en les relacions de treball.

Bibliografia:

- EDWARDS, P.K. (1990): El conflicto en el trabajo. Un análisis materialista de las relaciones laborales en la empresa, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- GARMENDIA, J.A. (1987): "La empresa como organización e institución", a Garmendia, J.A. i d'altres: Sociología industrial y de la empresa, Madrid, Aguilar.
- LUCAS, A. (dir.) (1994): Sociología para la empresa, Madrid, McGraw Hill.
- HYMAN, R. (1981): Relaciones industriales, Madrid, Blume.
- LAHIRE, B. Y OTROS (2005): Lo que el trabajo esconde. Materiales para un replanteamiento del análisis sobre el trabajo, Madrid, Ed. Traficantes de sueños.

TEMA II. LES ACTUALS ESTRATEGIES EMPRESARIALS DAVANT ELS REQUERIMENTS DE L'ENTORN.

- Del procés de divisió i especialització del treball a la crisi del model taylorista-fordista: causes i efectes sobre l'activitat empresarial.
- Recomposició del procés productiu: innovació tecnològica i estratègies de flexibilització.
- Formes de flexibilitat en la producció i en l'utilització de la mà d'obra: flexibilitat interna i flexibilitat externa.

Bibliografia:

- BRADLEY, H. i altres (2002), Myths at work, Cambridge-Oxford, Polity Press & Blackwell
- CARNOY, M. (2001): El trabajo flexible en la era de la información, Madrid, Alianza.
- CORIAT, B. (1983): El taller y el cronómetro, Madrid, Siglo XXI.
- FODEN, D. i JONES, R. (dirs.) (1997): Jobs first: Trade unions and the modernisation of the labour market, Bruxelles, ISE.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLÒGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (1997), Economía, Trabajo y Empresa, Madrid, Consejo Económico y Social
- HUTCHINSON, S. i BREWSTER, CH. (1995): Flexibilidad en el trabajo. Estrategias y prácticas en Europa, Barcelona, Gestión 2000-AEDIPE.
- KERN, H. i SCHUMANN, M. (1989): El fin de la división del trabajo, Madrid, Ministerio de Trabajo.

TEMA III. LES ESTRATEGIES PRODUCTIVES. NOUS METODES DE PRODUCCIO I D'ORGANITZACIO DE L'EMPRESA

- La innovació tecnològica com a factor de flexibilitat i de transformacions al treball i a l'organització de l'empresa.
- Noves estratègies empresarials i nous mètodes de producció. Descentralització productiva i redescobrimient de la petita empresa. Externalització i deslocalització de la producció. Estratègies de xarxes, districtes industrials i divisió del treball entre empreses.
- Especialització flexible i toyotisme ("lean production"): paradigmes empresarials alternatius al fordisme?

Bibliografia:

- AAVV (1991): "¿Neofordismo o especialización flexible?", a Sociología del Trabajo (monogràfic, extra).
- AAVV (2002): El sindicalismo ante una economía globalizada, Alzira, Germania.
- CORIAT, B. (1994): Pensar al revés: trabajo y organización en la empresa japonesa, Madrid, Siglo XXI.
- GARCÍA CALAVIA, M.A. (2008): Sociología de las relaciones laborales, Valencia, Universitat de valencia.
- HARRISON, B. (1997), La empresa que viene, Barcelona, Paidós.
- BOYER, R. y FREYSSINET, M.(2003):Los modelos productivos,Madrid, Fundamentos.
- LOPE, A. (1996): Innovación tecnológica y cualificación: la polarización de las cualificaciones en la empresa, Madrid, Consejo Económico y Social.
- OHNO, T. (1991): El sistema de producción Toyota, Barcelona, Gestión 2.000.
- PIORE, M. i SABEL, CH. (1990): La segunda ruptura industrial, Madrid, Alianza.
- RIFKIN, J. (1996): El fin del trabajo, Barcelona, Paidós.
- WOOD, S. (1989): The transformation of work, Londres, Unwin Hyman.

TEMA IV. ESTRATEGIES EMPRESARIALS I NOVES FORMES D'ORGANITZACIO DEL TREBALL I DE GESTIO DE LA MA D'OBRA

- Les noves formes d'organització del treball: ampliació i enriquiment de les tasques, mobilitat funcional, treball en grup, etc. Experiències i límits.
- Les noves formes de gestió de la mà d'obra. El model "orgànic" i la revalorització dels recursos humans.
- Qualitat, innovació tecnològica i implicació en el treball. Els cercles de qualitat
- Canvis productius i organitzatius i noves necessitats de qualificació en el treball.
- El debat qualificació/desqualificació. La importància de la formació a l'empresa.

Bibliografia:

- BOLTANSKI, L. y CHIAPELLO, E. (2002), El nuevo espíritu del capitalismo, Madrid, Akal.
- FERNANDEZ RODRIGUEZ, C.J. (2008), Vigilar y organizar. Una introducción a los Critical Management Studies, Madrid, Siglo XXI.
- BANYULS, J., CANO, E., PITXER,J.V. i SÀNCHEZ, A. (2005), Economía laboral i polítiques d'ocupació, València, Universitat de València.
- CASTILLO, J.J. (comp.) (1988): Las nuevas formas de organización del trabajo, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- CORIAT, B. (1993): El taller y el robot, Madrid, Siglo XXI.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLOGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (2000): ¿Sirve la formación para el empleo?, Madrid, Consejo Económico y Social.
- LAHERA, A. (2005): Enriquecer el trabajo humano. Paradigmas organizativos y trabajo en grupo, Barcelona, El Viejo Topo-FIM.
- LOPE, A. (1996): op.cit.
- LOPE, A. i ALOS, R. (1999): "La acción sindical en la empresa: entre el desconcierto y la reacción", a Miguélez,F. i Prieto, C. (dirs.), Las relaciones de empleo en España, Madrid, Siglo XXI.

TEMA V. ELS SUPORTS TEORICS DELS CANVIS EN L'ORGANITZACIÓ I EN LA GESTIÓ: PERSPECTIVES SOBRE ORGANITZACIÓ I EMPRESA

- L'"Organització Científica del Treball" com a suport del model "mecànic" taylorista-fordista.
- L'escola de les "Relacions Humanes": crítica o complement al taylorisme?. La vessant formal i informal de l'organització.
- Els models de la motivació en el treball.
- Els suports del model "orgànic": La perspectiva socio-tècnica i els models estructuralistes.

Bibliografia:

- AMBLARD, H. i altres (1996): Les nouvelles approches sociologiques des organisations, París, Seuil.
- BONAZZI, G. (1994): Historia del pensament organitzatiu, Vic, Eumo.
- BRUNET, I. I BELZUNEGUI, A. (2005): Teorías sobre la empresa, Madrid, Piràmide..
- MINTZBERG, H.(1984): La estructuración de las organizaciones, Barcelona, Ariel.
- ORDOÑEZ, M. (coord.) (1996): Modelos y experiencias innovadoras en la gestión de los recursos humanos, Barcelona, AEDIPE-Gestión 2.000.
- DE BENITO, C. (coord.) (2004): Relaciones laborales: asignaturas pendientes, Madrid, Pearson - Aedipe.
- TRIST, E. (1988): "La evolución de los sistemas socio- técnicos", a Castillo, J.J., op. cit.
- ULRICH, D.; LOSEY, M.R. i LAKE, G. (1998): El futuro de la Dirección de Recursos Humanos, Barcelona, Gestión 2000-AEDIPE.

TEMA VI (CONCLUSIONS)

LIMITS DELS CANVIS ORGANITZATIUS I DE GESTIO EN LES EMPRESES.

- "Cultura de l'empresa" i estratègies d'implicació. La responsabilitat social de l'empresa i els seus mecanismes
- La qualificació i la formació en els diversos col·lectius de treballadors: estratègies de requalificació i de dualització.
- Discursos i realitats: Implicació i participació versus integració i subordinació.

Bibliografia:

- ARAGON, J. Y ROCHA, F. (coords.) (2006), La dimensión laboral de la Responsabilidad Social de la Empresa, Madrid, CS de CCOO - Fundación 1º de Mayo.
- GARMENDIA, J.A. (1990): Desarrollo de la organización y cultura de la empresa, Madrid, ESIC.
- GORZ, A. (1995): Metamorfosis del trabajo, Madrid, Sistema.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLOGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (2000): op. cit., Consejo Económico y Social, Madrid.
- HECKSCHER, CH.C. (1993): El nuevo sindicalismo. La participación del trabajador en la empresa en transformación, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- LOPE, A. y MARTIN, A.(1993):"Cambio técnico y recualificación: Formación y adquisición de las cualificaciones en la empresa", a Sociología del Trabajo nº 19.